

2014 erfaringer med efterafgrøder

Efteråret 2014 bød på spændende forsøg, erfaringer og resultater med efterafgrøder hos en række landmænd med forskellig strategi rundt i Danmark

Interessen for at udnytte potentialet ved efterafgrøder er stigende, og fokus er på både kvælstofopsamling, jordstruktur og biodiversitet.

shopFRDK har siden etableringen oplevet et stigende salg, og hos DLF-Trifolium udgør andre arter end korsblomstrede en større andel af omsætningen. På

grund af det milde efterår var tilvæksten i efteråret 2014 imponerende, og mange steder var landskabet prydet af veludviklede efterafgrøder. Mest markant var de snehvide marker med olieræddike. Da vækstsæsonen var ved at være slut, tog jeg rundt til en række landmænd for at høre om deres strategi for efterafgrøder samt hvordan, den var lykkedes. Da reglerne for efterafgrøder til stadighed ændres, vil jeg ikke give et overblik over hvilke afgrøder, der kan leve op til de forskellige regelsæt. Fokus var primært på de efterafgrøder, der havde et formål udover efterlevelse af de gældende regler. Der blev både eksperimenteret med forskellige blandinger, udsånings-metoder og tidspunkter.

Formål med efterafgrøderne

Hos mange er formålet med efterafgrøderne naturligt nok kvælstofopsamling. Ikke kun fra den eksisterende jordpulje, men også fra luften.

Hos Jørgen Møller Andersen, der blandt andet har ejendommen Lysgård på Thurø ved Fyn, kan de lovpligtige efterafgrøder i vid udstrækning dækkes af ejendommens store areal med frøgræs, når markerne skal omlægges.

- Det er den billigste måde at lave efterafgrøder på, fastslår Jørgen Møller Andersen. Han dyrker et stort areal med rødsvingel, hundegræs og rajgræs på øen. Indimellem skal der dog også suppleres med lidt olieræddike.

Sammensætningen af den frivillige efterafgrøde-blanding, han viser frem, vidner om et klart sigte mod maksimal kvælstofopsamling. På marken er der efter høst sået vikke, lupin, alexandri-nekløver, inkarnatkløver samt en smule olieræddike med en Amazone Cirrus såmaskine.

Blandingen er rigtig fint etableret og har også nået at opbygge en pæn biomasse. I gødningsplanen ansætter Jørgen Møl-

I den bedst udviklede efterafgrøder hos Søren Ilsøe, vokser olieræddike og vikke videre længe efter, småfrøet ært er visnet og frigiver sine næringsstoffer.

Selvom TG1 blandingen ikke bliver nær så høj som en blanding med olieræddike, er Dennis Stentebjerg Hansen godt tilfreds, da plantemassen er meget tæt og giver en masse struktur i overjorden.

ler Andersen dog ikke eftervirkningen til mere end cirka 15 kg N pr. hektar.

Vil øge jordens frugtbarhed

På godset Hoffmannsgave på Fyn er der mulighed for at have de helt langsigtede briller på, da godset er drevet som en selvejende institution.

For Dennis Stentebjerg Hansen, der er inspektør på de godt 1.000 hektar med planteavl, natur, skov og sommerhusgrunde samt 290 køer, er det væsentligste formål med efterafgrøderne at bevare og hæve jordens frugtbarhed. Udover græsudlæg i majs samt slætgræs og frøgræs sås der Terra Gold I og olieræddike med vikke som frivillige efterafgrøder. Desuden udbringes der dybstrøelse og kvæggylle.

Efter en overraskende tur igennem en efterafgrøde, hvor olieræddiken er kraftig og halvanden meter høj, imens der kun er enkelte og meget dårligt udviklede vintervikker, medgiver Dennis Stentebjerg Hansen, at der er det kvælstof til rådighed, der er brug for. På grund af jordens store kvælstofindhold

har olieræddiken hurtigt skygget vikken væk.

- Men tænk, hvis vi ikke havde sået blandingen. Så havde alt det kvælstof, der nu er i olieræddiken, været i risiko for at blive udvasket, påpeger han.

I vårbygmarker sættes eftervirkningen til cirka 30 kg N pr. hektar, der flyttes over til hveden. I majs gødskes der efter normen, selvom der har været en efterafgrøde inden.

Valg af blanding

Olieræddike i blanding med vikke er en enkel og meget anvendt blanding. Det er en billig, etablerings-sikker og højtydende afgrøde, der både har dybdeløsnende effekt og samtidig danner en fin bladmasse, der kan danne humus i overjorden. Det er en blanding, mange landmænd havde rigtig gode resultater med i 2014.

En af dem er Lars Olsen, ejer af Kongenstens gården på Røsnæs, og medejer af marksselskabet AgroVest ApS. Udover de lovpligtige olieræddiker i renbestand er der på det seneste også etableret en

del olieræddike i blanding med vikke. På den mark, vi står i, er efterafgrøden lykkedes over al forventning.

- Tit er det noget, der bliver nedprioriteret, når man har travlt i markerne.

- Men når man ser sådan en afgrøde som den her, er det nok noget, vi kan se, vi skal gøre noget mere ud af, konstaterer den tilfredse landmand.

- Vi kan se, at noget af det, der er sået bare 14 dage senere, ser helt anderledes ud, påpeger han.

Prøver flere muligheder

Ikke overraskende har Søren Ilsøe, Knudstrupgård, lavet dyrkningsforsøg med både enkle og mere komplekse blandinger. En af de blandinger, der har vist størst potentiale, består af vikke og olieræddike iblandet småfrøede ærter. Søren Ilsøe har tidligere lavet dyrkningsforsøg med gul sennep og ærter. Her kunne han konstatere, at allerede imens ærterne voksede, frigav de kvælstof til senneps-planterne, der derfor voksede sig større end gul sennep i renbestand.

Skaf et medlem – og vind en flaske god vin

FRDK giver medlemmerne mange fordele* og vil gerne være endnu flere for at øge sin indflydelse.

Send navn på et nyt medlem til Lisbet Olesen på lio@lmo.dk eller ring 76 58 74 61

*fx kan du handle i shopFRDK

- Det er nok noget, vi skal prøve at kigge på lidt mere på, og om det er noget, vi kan udnytte til at booste en efterafgrødeblanding op, mener han. Endnu større potentiale ser Søren Ilsøe dog i blandinger med en tidlig komponent som inkarnatkløver og seradella, der sås ud om foråret og en sen komponent som eksempelvis sort havre, vikke og rug, der sås ud umiddelbart før høst.

Såtidspunkt og udstyr

I OptiPlant-projektet såvel som i mange landsforsøg viser resultaterne tydeligt,

at efterafgrøden udvikles bedst, hvis den udspredes inden høst. På trods af en lavere spireprocent bliver de enkelte planter så store, at den samlede tilvækst er højere. De fleste steder er strategien dog fortsat først at etablere efterafgrøderne efter høst.

På Hoffmannsgave sår Dennis Stentbjerg Hansen efterafgrøder efter høst, da han mener, vækstsæsonen stadig bliver lang nok.

- Vi er en tidlig egn, så vi er tidligt færdige altid, forklarer han, og fortsætter:
- Jeg prioriterer egentlig efterafgrøder

før såning af vinterraps. Det er det første, vi går i gang med, og det er tit, vi kører en formiddag og sår efterafgrøder, imens vi høster.

- Frøet udsås med en elspreader i frontliften og nedharves med en stubharve i 15 centimeters dybde, siger han.

Etablerer med stubharvning

Hos Lars Olsen på Røsnæs sår markfællesskabet konsekvent efterafgrøderne samtidig med en stubharvning.

Det sker for at opnå et fugtigt såbed i en egn med lav nedbørsmængde, og rettidigheden er derfor prioriteret meget højt.

For at opnå en høj kapacitet er der investeret i en 10 meter harve, som maskinfællesskabets smed passer.

- Så tager han sig af den. Og så skal han ikke noget andet, forklarer Lars Olsen.

- Han sørger stort set hver dag for, at der harvet op efter mejetærskerne, og han kan tage 100 hektar på en almindelig arbejdsdag, fortæller Lars Olsen.

Af Simon Rosendahl Bjørholm,
planteavlskonsulent, LMO

Jørgen Møller Hansens blanding indeholder næsten kun kvælstoffikserende arte. For at have et godt udgangspunkt til frøgræs nedvisnes den i efteråret.

I det nedbørsfattige klima hos Lars Olsen på Røsnæs, er høsten som regel tidlig, og der vælges en sikker etablering af efterafgrøderne med en stubharvning.

”Projektet har fået tilskud fra ”Grønt Udviklings- og Demonstrations Program, GUDP under Fødevarerministeriet””

Artiklen udgør en del af dyrkningsvejledning til reduceret jordbearbejdning. Projektet har fået tilskud fra ”Grønt Udviklings- og Demonstrations Program, GUDP under Fødevarerministeriet